

Ремез О.Л.

курсант 2 курсу ФПФПМГБ

Науковий керівник: Тригубенко Г.В.

доцент кафедри конституційного

та міжнародного права НАВС

кандидат юридичних наук

ЄВРОПЕЙСЬКА СИСТЕМА ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ

Проблеми захисту прав і свобод людини існують вже не одне десятиліття. Разом з демографічними, екологічними, енергетичними та іншими цю категорію проблем цивілізоване людство поставило у розряд глобальних, що вимагають першочергового розв'язання. Прагнення не лише продекларувати права і свободи людини, але й забезпечити їх виконання - це одне з досягнень цивілізації. Необхідною умовою забезпечення реалізації та захисту прав і свобод людини є режим демократії, адже демократія – це не лише влада більшості, це, перш за все, захист меншості.

Україна, ставши в 1991 р. на шлях демократії, цілеспрямовано прямує до досягнення міжнародного рівня у сфері захисту прав і свобод людини. Вже 12 вересня 1991 р. Законом “Про правонаступництво України” гарантовано “забезпечення прав людини кожному громадянину України незалежно від національної належності та інших ознак відповідно до міжнародно-правових актів про права людини” (ст. 9). В 1996 р., “дбаючи про забезпечення прав і свобод людини...” (Преамбула Конституції), Верховна Рада України прийняла Конституцію України, яка визнає людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку найвищою соціальною цінністю в Україні (ст. 3). Правам і свободам в Конституції України присвячений другий розділ, статті якого складають чверть від кількості статей всієї Конституції і майже відтворюють у національному законодавстві Загальну Декларацію прав людини, що є красномовним свідомством того, яке значення приділила Україна правам і свободам особи.

Чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України (ст. 9 Конституції України). Ряд договорів безпосередньо стосуються прав і свобод людини, що обумовлює існування наднаціональної (міжнародної) системи захисту прав і свобод особи, однією із складових якої є європейська система захисту прав і свобод. Ця система діє в рамках Ради Європи, членом якої Україна є з 1995 р. Європейський правозахисний механізм заснований на низці договорів, основним серед них є Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. (далі – Конвенція) та протоколи до неї. Дана Конвенція є міжнародним документом, що не тільки закріплює права і свободи людини, а й створює систему їх захисту. Тому її цінність є не стільки у фіксації прав та свобод, скільки у створенні механізму їх імплементації, сутність якого полягає у діяльності на європейському

просторі особливого органу – Європейського суду з прав людини (далі – Суд).

Конвенція та її протоколи є договором, юридично обов'язковим для Високих Договірних Сторін, який встановлює систему контролю за здійсненням прав людини в межах країн-членів Ради Європи, в тому числі й України.

Ратифікувавши Конвенцію в 1997 р., Україна визнала право кожної людини (громадянина та негромадян, що перебувають на її території) звернутися за захистом своїх прав до Європейського суду з прав людини, коли вичерпано всі національні засоби правового захисту (ст. 55 Конституції України). Систематичне порушення прав і свобод людини в Україні, зокрема й вітчизняними судами, спонукає їх, використовуючи положення ст.55, звертатися за поновленням своїх прав до Європейського суду з прав людини. Суд має одну відверту перевагу перед більшістю сучасних правозахисних організацій – його рішення обов'язкові для держав, що приєдналися до Конвенції. Приймаючи рішення про порушення Високою Договірною Стороною норм Конвенції, Суд змушує переглянути чинне законодавство та практику його застосування, здійснювати заходи щодо їх вдосконалення.

Отже, особи, які перебувають в межах юрисдикції України, мають право на захист своїх прав і свобод Європейським судом з прав людини. Проте, на сьогодні існує проблема низького рівня правової культури громадян, наслідком якої є незнання умов та порядку звернення до Суду. Необхідно мати на увазі, що при розгляді заяв Суд визнає неприйнятними більш ніж 90% із них саме через недотримання заявниками умов звернення до Суду. Ця проблема потребує розв'язання, тому пропаганда ідей Конвенції, ознайомлення широкої громадськості з її положеннями щодо прав і свобод людини та умовами звернення до Суду, інформування громадян про результати розгляду справ Судом проти України, вжиття заходів щодо реалізації рішень Суду проти України – мета, досягнення якої призведе до утвердження в Україні європейських стандартів в галузі прав людини.

Дотримання норм Конвенції та протоколів до неї, а, отже, належне виконання зобов'язань, взятих Україною на себе з підписанням цього документу, забезпечує виконання державою свого конституційного обов'язку перед людиною, закріпленого у ст. 3 Конституції України.

Джиба В.В.

курсант 3 курсу ФПФПМГБ
ННПФПМГБВВ НАВС

Науковий керівник: Чорнооченко С.І.
кандидат юридичних наук, професор
кафедри цивільного права і процесу
НАВС